

Niet vergeten een ansichtkaart naar moeder te sturen. Een ansichtkaart met poezen. Volgens dokter Angel werd ze daar erg blij van.

De trein was tot stilstand gekomen. Terwijl ik opstond, kruiste mijn blik die van de vrouw schuin tegenover me. Een broeierige glimlach op haar gezicht, kort geknipt peper-en-zoutkleurig haar. 'Praktisch kapseltje' noemde moeder zoiets vroeger. Op het moment dat ze me iets wilde zeggen, pakte ik mijn jas en rolkoffer en maakte me uit de voeten.

In de stationskiosk kocht ik sigaretten, een rode wegwerpaansteker en een ansichtkaart: twee jonge lapjeskatten die spelen met een bol rode wol.

Ik liep onder een klok door. Even later stond ik boven aan een immense trap die uitgaf op de stationshal. Onder aan de trap krioelde het van de mensen. Niemand leek dezelfde kant uit te gaan, iedereen liep door elkaar. Boven mij bevond zich een grote lichtkoepel. De vier ramen aan de zijkanten leken op kantwerk, het kleine torentje boven op de koepel een groot starend oog.

Iemand tikte op mijn schouder. Ik draaide me, op het ergste voorbereid, langzaam om. Het was de vrouw die tegenover mij in de trein had gezeten.

‘Bent u het echt?’ zei ze met een hoopvolle blik.

Ik wilde me al omdraaien toen ik de plastic tas zag die de vrouw in haar hand had. De witte plastic tas met het boter-kaas-en-eierenspel van de melkwinkel uit de Kerkstraat. Daarin zat mijn cadeau voor Valentijn Kroon. Ik had hem in het bagagerek laten liggen.

Er zat weinig anders op dan te glimlachen. Mijn specialiteit. Altijd vanuit een neutraal gezicht vertrekken. Langzaam plooiden de spieren mijn gezicht in een glimlach waar maar weinigen tegen bestand waren. Nog even die nauwelijks waarneembare buiging toen ik de tas in ontvangst nam.

Buiten stak ik een sigaret op. Ik proefde de scherpe smaak van de rook. Even doorzetten, de tweede zou beter smaken. Maar zonder die eerste sigaret geen tweede. Ik inhaleerde diep, voelde de rook branden in mijn keel en moest hoesten.

Als ik uit school kwam, zat dokter Angel vaak in de woonkamer met moeder thee te drinken. De kamer stond blauw van de rook en dokter Angel rookte onverstoorbaar de ene sigaret na de andere. Dat wij bijna onafgebroken moesten hoesten, leek niet tot hem door te dringen.

Vader had Angel een kwakzalver gevonden, een charlatan. Alleen al hoe hij met zijn rode Triumph Spitfire door onze nieuwbouwwijk reed. Altijd te hard, elke bocht werd met gierende banden genomen. Maar er waren ook bezwaren van meer ethische aard. Dan begon vader te mompelen over het schenden van de eed van Hippocrates. *In ieder huis waar ik binnentreed, zal ik slechts komen in het belang van mijn patiënten.* Nou, volgens vader

speelden er als het onze huisarts betrof regelmatig andere belangen dan die van zijn patiënten. Dan keek hij veelzeggend in het rond zonder er verder op in te gaan. Moeder was doof voor zijn beschuldigingen. Dokter Angel was haar held, haar steun en toeverlaat. Daarom had zij ook geen moment getwijfeld toen vader op een vrijdagmiddag plotseling in elkaar was gezakt. Als in een reflex had ze de telefoon gepakt en zijn nummer gedraaid. Ze had geroepen dat hij onmiddellijk moest komen. En ze had gehuild, onafgebroken gehuild. Pas toen hij er was, kalmeerde ze.

Een jaar of elf, twaalf was ik destijds. Na meer dan veertig jaar nog steeds haarscherpe beelden van die middag. Dokter Angel die, nadat hij met een geroutineerd gebaar de ogen van mijn vader had gesloten, langzaam overeind kwam en mijn moeder geruststellend toeknikte. Ze leunde tegen het teakhouten dressoir, beide handen ineengestrengeld voor haar buik. Net zoals op dat bidprentje van Onze-Lieve-Vrouw van Lourdes, de patroonheilige van onze school. Vooral door die handen. Moeder was opgehouden met huilen en had een blik in haar ogen die ik nog nooit eerder bij haar had gezien. Ze leek ergens anders te zijn, niet in de woonkamer van onze doorzonwoning in de winderige buitenwijk. Ze was op een plek waar ik haar nooit zou kunnen bereiken. Maar niet in de Grot van Massabielle waar de Heilige Maagd ergens in de winter van 1858 aan Bernadette Soubirous was verschenen. Mijn moeder had haar ogen wijd open maar toch leek ze niets te zien. Haar blik verontrustte me meer dan het levenloze lichaam van mijn vader op de vloer. Ik zat nog steeds half verscholen achter de bank op de grond. Het anders

zo blozende gezicht van onze huisarts was bleek. Langzaam, op zijn gezicht een verontschuldigende glimlach, kwam hij op moeder af die nog steeds met haar handen voor haar buik, bewegingloos, tegen het dressoir stond. Even bleef hij voor haar staan, toen legde hij zijn handen op haar schouders. Als een willoze pop liet ze het gebeuren. Mompelend, fluisterend praatte hij op haar in. Zijn rechterhand gleed langzaam naar beneden en zijn vingers met de bruine nicotinevlekken streelden de huid van haar bovenarm.

Toen ik begon te huilen, draaide dokter Angel zich geschrokken om. Er kwam weer kleur in zijn gezicht. Hij riep dat ik moest ophoepelen, hup, naar mijn kamer.

Later zag ik vanuit het venster van mijn kamer hoe twee mannen in donker uniform vader op een draagbaar wegreden. Zijn lichaam verpakt in een donkergrijze plastic hoes. Aan de overkant van het pleintje stonden buurvrouwen met elkaar te praten. Afwisselend keken ze naar ons huis en naar moeder die, ondersteund door dokter Angel, achter de draagbaar liep.

Voor het eerst sinds jaren was ik weer in Antwerpen. De De Keyserlei strekte zich voor me uit. Het appartement dat het theatergezelschap me gedurende de repetitietijd en de speeltijd ter beschikking had gesteld, lag in de Orgelstraat, aan de zijkant van het theater. Volgens mijn iPhone precies twaalfhonderd meter van het station verwijderd. Veertien minuten te voet.

Het zijn vooral de eerste minuten in een andere stad die de moeite waard zijn. Daarna wordt het al snel routine. Maar die eerste minuten, als je nog geen aanknopings-

punten hebt, als niets zijn geheim nog heeft prijsgegeven, zingen je even los van de werkelijkheid. Daarom had ik het aanbod van Valentijn Kroon om me te komen afhalen niet aangenomen. Dit soort dingen deed ik liever alleen. Ik begon de De Keyserlei af te lopen. De avondspits was begonnen. Uit tegenovergestelde richting kwamen mij honderden forensen tegemoet. Mannen en vrouwen met grauwe gezichten, bedrukte gezichten. Niemand lachte.

Het was half oktober maar de terrassen zaten vol, ook op het plein achter het theater. Bijna iedereen rookte. Op het kantoor van het theatergezelschap dat zich aan de andere kant van het plein bevond, moest ik de sleutel van het appartement afhalen. De vrouw achter de receptie die mij de envelop overhandigde, had haar jas al aan.

‘Als er vragen zijn, we zijn hier morgenochtend om tien uur weer,’ zei ze en begon een voor een de lichten te doven.

Ik knikte en liep zonder iets te zeggen naar buiten.

Het appartement bevond zich op de vijfde verdieping van een smal gebouw. In de gang stonk het naar verstoppte riolering. De lift was buiten werking, las ik op een stuk karton. Ik begon de smalle, steile trap van geel granito te beklimmen. Halverwege de trap, tussen de tweede en de derde verdieping, ging het licht uit. Op de tast liep ik verder. De stank werd sterker. Ergens gloeide een lichtknop op in het donker. *En God zeide: Daar zij licht! en daar werd licht.* De deur van het appartement op de vierde verdieping was vergrendeld met een hangslot en verzegeld door de politie. Enigszins buiten adem begon ik aan de laatste trap.

Vanuit de woonkamer was het koperen dak van het theater te zien. Zelfs hier stonk het naar verstopte riole-ring. De inrichting bestond uit een samenraapsel van meubels: een ligbank in empirestijl met kussens van rood fluweel, daarachter een plexiglazen console met een samowar erop. Verder zes stoelen, verschillend van stijl, verschillend in hoogte, die rond een rechthoekige tafel van grenenhout stonden. Aan de wand hingen oude, verkleurde affiches van theatervoorstellingen. Op een oude zwart-witfoto herkende ik de bekende Vlaamse acteur Luc Borremans in zijn glansrol Hamlet. Met gespannen blik staarde hij naar de schedel in zijn hand.

Ik liep op de ligbank af en liet me in de kussens vallen. Verdomme! De bank die net nog zo gerieflijk had geleken, bleek in werkelijkheid keihard te zijn. Niks geen dons, gewoon een met rood fluweel beklede houten plank.

In het achterste gedeelte van het appartement bevonden zich een badkamer en twee slaapkamers. Ook de bedden waren keihard. Flinterdunne matrassen op een ondergrond van multiplex. Plotseling begreep ik dat het appartement gemeubileerd was met afgedankte decorstukken.

Terwijl ik terugliep naar de woonkamer, passeerde ik de keuken, een vierkant hok met uitzicht op een luchtkoker. Op een elektrische kookplaat stond een koekenpan met de beschimmelde overblijfselen van een gebakken ei. In de vensterbank stond een witte telefoon met een draaischijf. Het snoer was uit de contactdoos getrokken.

Ik liep naar de hal, nam mijn rolkoffer en verliet het appartement.

Het was even na zessen. De winkels waren aan het sluiten en overal weerklonk het geratel van rolluiken. Via een passage bereikte ik een voetgangersgebied. Een vrouw met donker haar en donkerrood gestifte lippen die bezig was een rolluik voor de etalage van een winkel in kinderkleding neer te laten, wees me de weg naar de Groenplaats. Even later reed ze me voorbij op een fiets met felblauwe fietstassen.

Waarom was ik op dit waanzinnige voorstel ingegaan? Natuurlijk, ik deed het in de eerste plaats voor Valentijn Kroon. Deze encenering van *De meeuw* van Tsjechov moest zijn comeback als regisseur worden na een jarenlange zwerftocht langs afkickklinieken. Ik ben terug, had hij me door de telefoon toegeroepen. Nee, ik hoefde niet bang te zijn dat het opnieuw misliep. Nu was hij helemaal clean. Geen alcohol meer, geen coke en vier keer per week naar de fitnessclub. Een jonge god. Ik vroeg me af wie hij nu eigenlijk probeerde te overtuigen.

Mijn naam stond natuurlijk goed op het affiche. Daar was Valentijn eerlijk in geweest: Max Hofman, de bekende televisiester, die na jaren afwezigheid weer eens in het theater stond. En het was hem ook nog gelukt me Tanja als tegenspeelster in de maag te splitsen. Tanja, de moeder van mijn dochter Sara, die me tien jaar geleden voor een Vlaamse lichttechnicus in de steek had gelaten. De bladen hadden de nodige aandacht aan onze ophanden zijnde professionele hereniging geschonken. Plotseling sierde een bijna twintig jaar oude trouwfoto van ons de cover van zowel *Story* als *Weekend*. *Privé* ging het verst door een kinderfoto van onze inmiddels negentienjarige dochter op de cover te zetten. *Sara Hofman blijft hopen op*

een hereniging, stond er in grote gele letters onder. We zouden het professioneel moeten aanpakken. Beheersing van emoties, daar ging het om. Acteren is controle over je lichaam en je stem hebben, maar vooral over je emoties. Niet meer en niet minder. Een acteur is als hij op het toneel staat geen mens, maar een instrument. Een lichaam en een stem. Daar moest je het mee doen.

Alle eenpersoonskamers in het Hilton waren bezet, maar een suite hadden ze nog wel. Het meisje van de receptie speelde nerveus met haar armband. De King Royal Suite en de Twin Royal Suite waren nog vrij. Allebei ongeveer tachtig vierkante meter. Wat het verschil was tussen de twee, kon ze me niet vertellen. Ik koos voor de King Royal Suite.

‘Vanzelfsprekend, meneer Hofman,’ zei het meisje en overhandigde me de sleutelkaart.

De ramen keken uit op de Groenplaats: een kale met asfalt bedekte vlakte met sprietige boompjes. De huizenrij aan de andere kant van het plein was in architectonisch opzicht ronduit chaotisch. Verschillende bouwstijlen, verschillende hoogtes, schreeuwende lichtreclames. Dat over dit plein in toeristengidsen de lof werd gezongen, was onbegrijpelijk. Ik strekte me uit op het kingsizebed en sloot mijn ogen. De matras was in ieder geval zacht.

Weer over moeder gedroomd. Deze keer lag ze in een ziekenhuisbed. Ze was nog jong, hoogstens dertig. Het gedruppel, de luchtbellen in de slang van het infuus. Het volgende moment was het donker geweest. Aardedonker. Ik lag plat op de grond, de afdrukken van het kokostapijt

in mijn knieën. Op de achtergrond een harde mannenstem. Ik drukte mijn handen tegen mijn oren. Ondanks dat was de stem steeds luider geworden, steeds dichterbij gekomen. Vervolgens geluiden die ik minder makkelijk kon thuisbrengen. Dof gestamp. Alsof ergens boven ons iemand met meubels aan het slepen was. Toen het eindelijk stil was geworden, begon ergens ver weg iemand te huilen. Eerst zacht, maar al snel luider.

Badend in het zweet was ik wakker geschrokken. Het was tien uur. De keuken van het restaurant was dicht. Ik kon een sandwich bij de roomservice bestellen, nee, dan nog liever niets eten. Honger lijden. Dat deed ik vroeger wel vaker als ik me op een rol moest voorbereiden. Vasten scherpt de geest.

Mijn opengeslagen koffer lag op de onbeslapen helft van het bed. Boven op mijn kleren de ansicht die ik voor moeder had gekocht. Niet vergeten die morgen op de post te doen. Verder een voorraad slaaptabletten, Temesta 2,5 mg, en het zwarte Moleskineschriftje. Nog zo'n waanzinnig idee: een dagboek bijhouden tijdens mijn verblijf in Antwerpen. Volgens Bruno Blokker zou het gegarandeerd een bestseller worden. En dan sprak hij niet als vriend maar als uitgever.

Onaangekondigd stond hij een paar weken geleden voor mijn deur. In elke hand een fles Louis Roederer Cristal Brut Millesime 2004. Volgens Bruno een topjaar.

‘Ik geloof in Vlaanderen,’ zei Bruno nadat hij de eerste fles ontkurkt had. ‘Niet alleen als groeimarkt, nee, vooral als kweekvijver.’

Die middag had hij een contract gesloten met een jonge schrijver. Een debutant.

‘Heeft zijn manuscript naar alle gevestigde uitgeverijen gestuurd. Niemand ziet er brood in. Zelfs mijn redactie niet. Maar ik geloof in die jongen.’

Toen ik niet onmiddellijk reageerde, vervolgde hij: ‘Natuurlijk moet er flink aan gewerkt worden. Het is niet goed, dat zal ik niet tegenspreken maar... het heeft iets authentieks... rare woorden, vreemde zinsconstructies. Ronduit exotisch...’

Een tijdlang zaten we zwijgend naast elkaar en keken hoe de zon onderging en de schemer langzaam bezit van de stad nam. Een voor een floepten de straatlantaarns aan en ze deden het water van de Amstel glinsteren.

Bruno Blokker verbrak de stilte: ‘Jij ging toch iets doen in Antwerpen?’

‘Valentijn Kroon gaat *De meeuw* regisseren.’

‘Ach, *De meeuw* van Tsjechov.’

‘Hij heeft mij gevraagd voor Trigorin.’

‘De oudere succesvolle schrijver...’

‘Inderdaad.’

‘Een rol die je op ’t lijf geschreven is,’ zei Bruno peinzend.

‘En Tanja speelt Arkadina.’

‘Je ex gaat je minnares spelen!’ De schaterende lach van Bruno vulde de ruimte.

‘Sinds ze bij me weg is hebben we elkaar nauwelijks gezien.’

‘Daar zit een verhaal in... Daar lezen de mensen graag over.’

‘Waar heb je het in godsnaam over?’

‘Over je dagboek.’

‘Ik doe niet aan dagboeken.’

‘Je gaat een dagboek bijhouden als je in Antwerpen zit. Je gaat schrijven over alles wat je daar meemaakt. Over Tanja. Over die Vlaming waarmee ze je bedrogen heeft, over jonge acteurs die ongetwijfeld jaloers op je zijn, over jonge actrices die onder de indruk zijn van je spel en je persoonlijkheid...’

Als je ergens geen zin in hebt, vraag je er geld voor. Veel geld. Ik vroeg Bruno om een belachelijk hoog voorschot. Hij trok zijn onderhandelaarsgezicht, een beetje scheef, één oog dicht. Even zweeg hij, toen ontspande hij.

‘Geen probleem, en dan vragen we die Vlaamse fotograaf... je weet wel wie ik bedoel... altijd zwart-witfoto’s en de geportretteerden kijken met zo’n getergde blik in de lens. Die laten we een mooie foto maken voor het omslag...’

‘Bruno, ik kan niet schrijven.’

‘Laat dat maar aan mijn redactie over.’

‘Is het zo simpel?’

Bruno keek me glimlachend aan.

Ik pakte het zwarte schriftje uit mijn koffer. Begin jaren tachtig was ik tijdens een vakantie bij toeval op een oude voorraad gestuit in de Librairie Imaginaire in de rue de la Poste in Annecy. Toen was het omslag nog van echt moleskin geweest. Mollenvel. Voor nog geen honderd frank had ik de hele partij – een gros, honderdvierveertig stuks – mogen meenemen. Ik had ze gebruikt om aantekeningen in te maken tijdens repetities. Voor elke productie een nieuw exemplaar. Thuis vulde een hele rij volgeschreven schriftjes een plank van mijn boekenkast. Ik sloeg het schriftje open. Het papier van de blanco titel-

pagina was aan de randen vergeeld. Ik schroefde de dop van mijn vulpen.

Antwerpen, 01/10/2012 – ...

Bruno had zo z'n ideeën waar ik over moest schrijven. Over 'menselijke en intermenselijke onderwerpen'. Over mijn dochter Sara bijvoorbeeld. Dat ik haar al een jaar niet had gezien en dat er ongetwijfeld een ontroerende hereniging zou plaatsvinden. En over Tanja natuurlijk.

Binnen twaalf uur zou ik oog in oog met haar staan en doen of er niets aan de hand was. Ik was niet voor niets professioneel acteur. Maar ondertussen herinnerde elke steen in deze stad, elke stoeptegels, me aan haar bedrog. Hier was het tien jaar geleden gebeurd, hier had ze hem tien jaar geleden ontmoet: Jeroen Borremans, zoon van de grote Luc Borremans, die zich, sinds koning Albert II hem in de adelstand had verheven, baron Borremans mocht noemen. Zo behandelen ze hier in België grote acteurs. Maar Jeroen was niet zo groot als zijn vader. Gewoon een lichtjongen die een leven in de schaduw prefereerde. Maar hij was jong, twaalf jaar jonger. Misschien was dat wel zijn grootste kwaliteit. Destijds was het allemaal breed uitgemeten in de bladen. Natuurlijk, het meeste was flauwekul geweest, maar toch... Iedereen had het geweten. Vooral dat Tanja mij had verlaten voor een jongere man was steeds benadrukt. Twaalf jaar jonger dan Tanja. Maar vooral dat haar nieuwe liefde en ik tweeëntwintig jaar scheelden. Vooral dat leek de verbeelding van de journalisten te prikkelen. Het gefluister als ik ergens binnenkwam. Al die besmukte blikken. En nog geen jaar

later was er plotseling ook nog een kind geweest. Een liefdesbaby hadden de bladen hem genoemd. Inmiddels was hij een jaar of negen, tien. Een jongen die mama tegen Tanja zei en papa tegen Jeroen Borremans.